Anul II — Sibiiu, Sâmbătă în 2/14 Noemvrie 1885 — Nr. 251

TRIBUNA

Apare în fiecare ḑi de lucru

Abonamentele

Pentru Sibiiu:
1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe l mai mult.

Pentru monarchie:
1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:
1/4 an 10 fr., 1/2 an 20 fr., 1 an 40 fr.

Inserțiunile
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 3.

Se prenumeră și la poste și librării.

Un numĕr costă 5 cr.

Epistole nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se înapoiază.

La
Abonament lunar
pentru **Noemvrie** st. v.
— cu preţurile din capul foii —
învită
Administraţiunea ḑiarului „TRIBUNA“.

Sibiiu, 1 Noemvrie st. v.

Dăm astăḑi primul loc următoarei corespondenţe, pe care ni-o trimite un amic al nostru.

Arad, 30 Octomvrie (11 Noemvrie) 1885.

Par'că s'a stins și pietatea din inimile împetrite de boala socială.

Fii crescuţi în spiritul utopiei panmaghiare nu se mai sfiesc a-'și lipsì chiar părinţii rĕposaţi de ultima binecuvêntare a acelei biserici, ai cărei membri au fost în vieaţă, ca nu cumva sĕ se rostească în faţa lumii limba părinţilor ce le-au dat vieaţă.

Aceste sûnt fructele emfaticei culturi maghiare, dar' într'însele noi nu vedem altceva decât o însĕlbătĕcire de moravuri, aceea, ce nici cum nu încape în conceptul culturei, care este un concept etic.

În 25 Octomvrie a rĕposat Barb Cornea de Ilia în etate de 88 ani, un Român de confesiunea gr.-cat., ale cărui rudenii opincare trăiesc și astăḑi ca tot-atâţia Români neaoși. Ca nobil și om cu eminente calităţi personale a ajuns în societatea elitei ungurești, unde 'i-sa maghiarisat familia, dar' dînsul a ţînut întotdeauna la originea sa românească, a fost factorul principal în toate afacerile bisericei gr.-cat. de aici, preotul gr.-cat. îi sfinţia casa și-'l împărtĕșia regulat în cele spirituale, căci fie iertatul ţînea mult la religiunea sa.

Însĕ urmașii lui nesocotind religiunea tatălui lor, chiamă la înmormêntare pe preotul rom.-cat., căci veḑi Doamne, înmormêntarea nu se face pentru rĕposatul gr.-cat., ci pentru publicul viu rom.-cat., preotul gr.-cat. își reclamă drepturile sale spirituale, dar' este refusat, mai apoi admis la administrat, dacă va face prohodul latinesce ori unguresce, dar' demnul preot a refusat călcarea așeḑĕmintelor sale bisericesci și preotul rom.-cat. a sĕvêrșit apoi neconturbat înmormêntarea.

Va sĕ ḑică fii subordinează religiositatea și pietatea faţă de părinţi, principiului naţional maghiar. Pănă aci am ajuns cam deodată cu „cultur-egylet“-ul maghiar, dar' are foiţa aceasta și altă faţă, anume dosul reservat pentru cunoscinţele unui fanatism lipsit de religiositate și moralitate.

Exemplul fericitului Barbu Cornea ajunge că sĕ ne pună pe gânduri. Un tinĕr român vine la scoală, dialectica catedrei aservită întotdeuna panmaghiarismului în curênd îi covîrșesce ângustele vederi, farmecul unei societăţi splendide îi fură apoi și inima, și într'o ḑi de dimineaţă ne treḑim cu el perdut. Aceste erau ispitele tinerimei noastre pănă mai ieri alaltăeri.

Scoala de astăḑi însĕ nu se mărginesce numai la arma dialecticei, nici societatea la farmecul splendoarei sale, ci ambele alimentează și cultivează sistematic ura de rasă, încât bieţii nostri copilași gem ca vai de ei sub insultele și nedreptăţile, ce au sĕ le îndure pentru pĕcatul că sûnt Români.

Nu mĕ voiu oprì la șicanele ce se fac, spre a silì pe băieţii nostri sĕ se declare Maghiari, nici la uneltirile, prin care sûnt decimaţi dela studiu, servească de ilustraţiunea situaţiunii, faptul, că un profesor dela o scoală medie de aici nu s'a sfiit a înspăimênta de pe catedră scolarii cu năluca pârjolului plănuit de românimea rĕsvrĕtitoare, și apoi a-'i provoca la contribuire pentru salvatorul „cultur-egylet“.

Astfel se mânjesce chiar sfinţenia catedrei, bieţii nostri copíi caută sĕ plătească ori sĕ pribegească.

Înfiinţarea unui gimnasiu românesc în Arad pe spesele noastre, ni s'a refusat, căci există tendenţa de a ne silì la scoli maghiare, unde nu ne rĕmâne decât ori sĕ ne asimilăm, ori sĕ luăm lumea în cap. Așa vor sĕ ne despoaie de înșiși copíii nostri.

Un drept mai avem încă în acele scoli, dreptul îngrijirii de cele spirituale, care bine validitat va păstra credinţa, speranţa și iubirea strămoșească în fragedele inimi strîmtorate, acele vîrtuţi, care îi va mântuì de molipsirea curentului ce le-a dat năvală.

Dar' în privinţa aceasta, durere, cu excepţiunea liceului, sûnt părăsiţi tinerii nostri de pe la scolile maghiare se par că nici nu ar fi ai nostri, la unele nici nu se catechisează de fel, ear' la altele numai de clacă, ce mirare că în acest moloch al maghiarismului cu încetul se înstrăinează tinerimea de moravurile străbune, și în sfîrșit nu mai are pietate nici chiar faţă cu umbra părinţilor sei. Păstorul, care-'și părăsesce turma sa, năimit este. Veritas.

Noi nu găsim pericolul acolo, unde-'l caută amicul nostru.

Întru fericire pomenitul Barbu Cornea, „az öreg Kornya Bácsi“, figură atât de simpatică în cercurile maghiare din părţile Aradului, s'a născut, a crescut și a întrat în vieaţa publică pe un timp, când societatea cultă română nu exista încă, încât Românului cu sciinţă de carte nu-'i rĕmânea, decât sĕ se pearḑă printre „nemeșii“ maghiari, dacă nu voia sĕ trăească în cea mai tristă isolare. E dar' un lucru cel puţin foarte firesc, că familia Cornea s'a maghiarisat cum s'au mai maghiarisat în timpurile acele și alte familii române. N'o reclamăm, cum nu reclamăm nici pe alţii.

Astăḑi timpurile s'au schimbat, și numai Români fără de nici un simţemênt de onoare se mai pot maghiarisa, ear' pe acestia li-'i dăm bucuros Maghiarilor, ne pare chiar bine, că găsim un canal de scurgere pentru lăpĕdăturile, și în genere pentru elementele stricate ale societăţii noastre.

Important e dar' numai, că s'a jignit simţemêntul religios al fraţilor nostri de confesiunea greco-catolică și al Românilor în genere, că insolenţa concetăţenilor nostri maghiari accentuează din ḑi în ḑi amărîciunea și produc o reacţiune, pe care mai curênd ori mai târḑíu nu o vom putè stăpânì.

Și tot astfel temerea noastră nu e, că în scolile maghiare tinerii nostri se vor maghiarisa, ci că persecuţiunile, la care sûnt expuși, vor face din ei nisce oameni intransigenţi.

Revistă politică.

Sibiiu, 1 Noemvrie st. v.

Papa dela Roma a publicat o nouă encyclă sub titlul „*de civitatum constitutione christiane*“ (Despre basa creștină a statelor). Scrisoarea se începe cu cuvintele „*Immortale Dei*“ și cuprinde 36 pagini în format cuadrat. Se spune, că la această encyclă a lucrat Papa un an întreg împreună cu mai mulţi cardinali și cu cei mai importanţi episcopi din toate statele. În partea cea dintâiu Leo XIII accentuează importanţa și însemnătatea socială a bisericei catolice. Deși scopul final al acesteia ar fi eterna fericire, totuși ar exercia și ar fi chiămată sĕ exercieze o influenţă hotărîtoare pe toate terenurile activităţii omenesci. Formând ea o societate organisată și complectă, are și dreptul sĕ-'și menţină prelûngă stat independenţa sa și libera mișcare. Dumneḑeu a vrut sĕ creeze două societăţi: biserica și statul; amêndouĕ sûnt suverane pe teritorul lor. Nici statul, nici biserica sĕ nu se amestece în organismul uneia sau altuia. Scopul amênduora e fericirea oamenilor, al bisericei e cea eternă, al statului cea temporară. Encycla nu vorbesce de subordinarea uneia din cele două potestăţi în cestiuni mestecate, unde se ating sferele de putere ale bisericei și ale statului. Acele sĕ se execute prin înţelegere reciprocă după sistemul concordatului; spre exemplu în casurile numirii de episcopi. Mai departe encycla accentuează originea dumneḑeească a fie-cărei autorităţi, precum și necesitatea aceleia. Poporul dă postetăţii statulni puterea, însĕ nu dreptul (*potentiam non jura*). Puterea statului are de scop binele omenirii, prin urmare nu e scop individual, statul există pentru oameni, ear' nu oamenii pentru stat, de aceea autoritatea are sĕ fie — amĕsurat voinţei dumneḑeesci — încungiurată de o fiească pietate. Această parte teoretică a encyclei cuprinde doctrina generală a rapoartelor drepturilor și datorinţelor între stat și biserică; ear' deducţiunile finale se rapoartă la atitudinea catolicilor. Encycla le impune acestora în sfîrșit datorinţa, sĕ iee parte la marile mișcări politice din timpul de faţă.

Ceea-ce rostesc oamenii cei mari, e de importanţă și dacă aceea se face la ospeţe, între păhare. Astfel toată presa europeană e preocupată de toastul premierului englez Salisbury, ţinut cu prilegiul banchetului din Guildhall. Cu acest prilegiu diplomatul englez s'a exprimat în general asupra situaţiunii politice și în special asupra cestiunii rumeliote.

Cu privire la greutăţile din Afghanistan a declarat, că acele sûnt aplanate și că de faţă nu există nimic altceva, decât o cooperaţiune amicală între Rusia și Anglia. El poate sĕ repeteze cuvintele lordului Beaconsfield, că în Asia este loc și pentru Rusia și pentru Anglia. Mai departe dl Salisbury 'și-a dat expresiune speranţei, că oblind calea comerciului și a civilisaţiunii, operaţiunile de faţă din Birma încă vor produce numai nisce schimbări neînsemnate, care se vor potrivì cu interesele poporaţiunii și cu pretenţiile imperului. Relativ la Egipt dl Salisbury sperează, că cu prudenţă și cu grije Egiptul ear' poate sĕ fie restituit în buna stare, în care s'a aflat înainte de asta cu cinci ani.

Vorbind despre Bulgaria, premierul accentuase, că în această cestiune Anglia nu are nici un interes direct și că prin urmare nu există nici o causă, de a se teme de necesitatea unei intervenţiuni materiale din partea Angliei. După părerea sa, pedeca principală, ce 'i-se pune uniunii Bulgariei cu Rumelia-de-Ost, nu consistă într'o acţiune a puterilor din afară sau a Porţii, ci în acea doctrină pusă de Sêrbia și Grecia, că teritorul lor trebue sĕ se mărească la cas dacă uniunea va fi recunoscută. Salisbury e cu desĕvîrșire de acea părere, că nu e de o durată lungă nici o zidire politică, care s'a ridicat fără de voia poporaţiunii participante. El crede, că respingêndu-se uniunea bulgară, Bulgarii se vor alia cu Grecii și cu Sêrbii. Proxima mișcare în Peninsula-Balcanică va purcede dela trei state mici, în loc sĕ purceaḑă dela unul singuratic.

Guvernul englez sperează întâiu, că puterea imperului turcesc se va putè menţinè fără de nici o scădere, a doua, că fiecare arangiament efectuit din partea Europei, va fi de astfel, încât poporaţiunile interesate vor fi mulţumite, și ori-și-ce atac în contra integrităţii imperului turcesc va fi slăbit, ceea-ce Anglia privesce de o parte esenţială a constituţiunii europene.

Ceea-ce e mai caracteristic în toată vorbirea este împregiurarea, că despre Germania și Austro-Ungaria nici amintire nu s'a făcut.

Ce e drept, alegerile sûnt acele, care au îndemnat pe dl Salisbury sĕ vorbească atâta. El a vrut sĕ le spună alegĕtorilor, că pentru Anglia nu mai există nici o greutate; cestiunea afghană e resolvată, ear' cea egipteană se va resolva. Meritul e al lui.

Aceste vederi optimistice sûnt însĕ contraste prea mari faţă cu vederile mai multor puteri europene, și contraste, care ușor ar putè da nascere unor conflicte.

La timpul seu noi am apreţiat buna înţelegere ce există între Rusia și Anglia cu privire la cestiunile asiatice; aceea e cel mult un armistiţiu de o durată foarte scurtă. Cu atât mai mult ese la iveală însĕ ruptura, ce există între Anglia și Rusia cu privire la cestiunile orientale, și nu e exclusă probabilitatea, că dl Salisbury înzadar s'a ostĕnit, sĕ pună negustorilor din Anglia situaţiunea politică într'o lumină atât de liniștitoare, — deoare-ce el prea bine o scie și o scie toată lumea, că în Orient va isbucnì mai curênd, ori mai târḑíu — și Anglia încă își are interesele sale acolo.

Din delegaţiuni.

În ședinţa dela 11 l. c. n. a delegaţiunii austriace s'a cetit raportul despre budgetul ministerului de externe. După cetirea raportului ia cuvêntul dr. Sturm și ḑice:

Mai multe ḑiare de dimineaţa, evident purceḑênd din rapoartele unilaterale și tendenţioase ale foilor cehe, aduc extrase parţiale și pe cât 'mi-se pare fidele despre declaraţiunile prin care dr. Rieger a aflat de bine a privì și declara de corectă politica externă. Considerând că declaraţiunile unui conducĕtor al partidului guvernamental austriac s'au publicat deja, pun un deosebit pond pe aceea, ca în raport sĕ se dee expresiune părerii contrare a maioritătii comisiunii, care părere se declară mulţumită cu politica și cu

tractatul din Berlin enunciată în vorbirea Maiestăţii Sale şi cu politica de pace pentru resolvirea statului *quo ante* anunţată de oficiul de externe. Se poate că eu însumi nu aparţin părtinitorilor tractatului de Berlin, dar' totuşi cer acum ca sĕ nu ne depărtăm dela dispoziţiunile acelui tractat. Propun ca în raportul comisiunii sĕ se intercaleze propoziţia următoare: Cumpĕnind şi examinând cu deamĕnuntul declarările d-lui ministru de externe privitoare la situaţiunea politicei externe, comisiunea enunciă, în consonanţă cu mesagiul de tron adresat delegaţiunilor, că aprobă politica orientală a guvernului comun, care ţintesce la restabilirea pacĭnică a statului *quo ante* conform dispoziţiunilor tractatului de Berlin.

Dr. Rieger a declarat că s'a mulţumit cu politica oficiului de externe şi că a dat expresiune speranţei, că monarchia noastră nu a luat şi nu va lua nici un angageament faţă cu evenimentele următoare, pentru-ca la casul dacă aspiraţiunile popoarelor din Peninsulă nu s'ar realisa, aceasta sĕ nu aibă nici o influenţă neplăcută asupra monarchiei noastre.

Rieger ḑice că nu voiesce sĕ se pronuncie în contra restabilirii statului *quo ante*, dar' nici nu voiesce sĕ se declare prelûngă restabilirea statului *quo ante* ca o condiţiune *sine qua non*; cu atât mai vîrtos nu o face aceasta, cu cât evenimentele vor duce poate la altă soluţiune.

Evenimentele din Peninsula-Balcanică.

Telegrame ale „Voinţei naţionale:

Varna, 11 Noemvrie n. Se crede că conferenţa va mai ţinè încă cel puţin opt şedinţe; în şedinţele viitoare se vor lua hotărîri însemnate. Cele trei imperii sûnt mai dispuse decât ori când sĕ ceară menţinerea *statului quo*. Conferenţa nu-'şi va isprăvì lucrările decât tocmai la începutul lunei Decemvrie.

Scirile sosite acì din Belgrad fac a se presupune o întrare a Sêrbilor în Bulgaria. În acest cas lucrurile s'ar schimba cu desĕvîrşire şi conferenţa s'ar afla în faţa unei situaţii cu totul deosebită.

E deja însĕ un mare câştig că a început earna, fără-ca sĕ se fi întêmplat vre-o încăierare în Peninsula-Balcanică.

Pregătirile Turciei continuă pe o scară din cele mai întinse.

Sofia, 11 Noemvrie n. O mulţime de Bulgari au trimis adrese de felicitare princesei de Battenberg, muma principelui Alexandru, cu ocasiunea aniversării nascerei ei.

Scirile telegrafice dela 9 şi 10 Noemvrie cu privire la conflictul dintre Sêrbia şi Bulgaria ne comunică, că graniţele dinspre Bulgaria sûnt cu totul închise. La fiecare chilometru sûnt postate sentinele, care preste noapte sûnt întărite cu trupe regulate. La Zaribrod graniţa e păzită de un batalion de infanterie, un batalion de opolcenije, o baterie şi 50 gendarmi. Ieri au sosit la Kalotinze spre rĕsărit dela Zaribrod, două companii cu trei tunuri. Soldaţii sûnt bine îmbrăcaţi, dar' lipsiţi de hrană, din care causă mulţi din ei fug la Perot. Comandanţii sûnt ofiţeri tineri abia de câte 20 ani.

Din Pirot se anunţă, că desertorii bulgari au fest excortaţi la Niş. Dela Slivniţa s'au trimis ieri două baterii.

Toţi sûnt de părere, că Sêrbia caută pricină pentru a provoca un cas de rĕsbel spre a năvăli repede în Bulgaria.

Colonelul Tschitschagow, ataşatul militar la consulatul general al Rusiei la Filipopol, a fost permutat în aceeaşi calitate la ambasada rusă din Constantinopol. Postul ataşatului militar în urma plecării ofiţerilor Ruşi, nu va fi în curênd ocupat.

Ştergerea prinţului Alexandru din oştirea rusă a provocat o mare mâhnire la poporul bulgar. Presupunerile că conferenţa va dăinui toată iarna, nu descurageză câtuşi de puţin poporaţiunea bulgară. Bulgarii urmează înainte cu înarmările şi sûnt hotărîţi de a resista cu armele în mâni contra hotărîrilor, cari n'ar admite unirea.

Doctorul Stransky şi Caraveloff au sosit la Filipopol venind dela Sofia.

Ḑiarele ruse critică foarte aspru pe Cantacuzino, fostul ministru de resbel al Bulgariei, atribuind numai neactivităţii lui lovitura de stat dela Filipopol.

Un ofiţer rus revocat din armata Bulgariei susţine în Graschdanin, că abia se poate crede, ca Cantacuzino sĕ nu fi avut cunoscinţă despre ceea-ce se plămădia la Filipopol, cu atât mai vîrtos, căci el trăia în intime relaţiuni cu Caraveloff. Asemenea susţine, că ordinul de mobilisare a fost semnat de Cantacuzino.

Eată cum se pronunciă ḑiarele ruse în privinţa excluderii prinţului Bulgariei din cadrele armatei rusesci:

„Novoje Wremia“ crede că intenţiunea prinţului Alexandru, care tindea sĕ ofenseze pe Rusia, prin ştergerea lui din oştirea rusă, a fost cât de bine rĕsplătită. Prinţul doria, ca îndată după sĕvîrşirea loviturii de stat sĕ excludă pe ofiţerii ruşi din armata Bulgariei. Revocarea lor însĕ 'i-a paralisat tendenţa şi 'i-a dejucat scopul de a aduce ofense în mod vĕdit Rusiei. Candidatura principelui Alexandru la postul de guvernator general în Rumelia a devenit acum imposibilă şi a dispărut şi o asemenea soluţiune a cestiunii rumeliote. Dacă principele Alexandru ar fi în mod irevocabil depărtat dela administraţiunea Rumeliei, aceasta numai atunci s'ar putè unì cu Bulgaria, când în locul actualului regent ar fi numit un altul.

Conferenţa din Constantinopol nu are nici o perspectivă pentru o soluţiuue practică, cu toate acestea sarcina ei acum s'a mai uşurat, fiindcă poate discuta viitorul Rumeliei orientale fără a mai ţinè seamă de stăruinţele guvernului din Sofia. Excluderea prinţului Alexandru din oştirea rusă mai are şi o altă parte bună, căci prin acest act puterile au primit o viuă dovadă, că Rusia doresce ca Rumelia sĕ-'şi păstreze pe deplin neatîrnarea faţă cu Bulgaria. Puterile acum la rîndul lor au un motiv de a cere dela Sêrbia şi Grecia, ca prin atitudinea lor sĕ nu mărească şi mai mult greutăţile conferenţei. Mai cu seamă o asemenea cerere energică trebue sĕ se facă Sêrbiei care, prin grămădirea trupelor sale la graniţa Bulgariei, primejduesce mersul favorabil al conferenţei, deşi Sêrbia s'a legat că până la închiderea conferenţei se va abţinè dela ori-ce paşi agresivi. Acum ar fi timpul, ca regele Milan sĕ dovedească, că merită laudele ce 'i-le-a făcut comitele Kálnoky.

„Novosti“ ḑice că aspra lovitură, de care a fost atins prinţul Alexandru, e o consecuenţă logică a atitudinii Rusiei în cestiunea bulgară. Această măsură e atât de categorică, încât rĕmânerea şi mai departe a prinţului Alexandru pe tronul Bulgariei, se poate considera că e în contra voinţei Rusiei. De aceea se poate admite, că în conferenţa dela Constantinopol se va atinge cestiunea detronării prinţului Alexandru. La propunerea Rusiei că scopul conferenţei consistă în restabilirea tratatului din Berlin, astfel conform art. 3 al acelui tratat, de bună seamă conferenţa va trobuì sĕ găsească un mod pontru alegerea unui nou regent în Bulgaria.

Un memorand albanez.

„Tagespost“ din Graz publică următoarea corespondenţă a profesorului Gustav Mayer dela 24 Octomvrie:

Acum câteva ḑile 'mi-s'a trimis din Albania un *memorandum* redactat şi semnat de mai mulţi fruntaşi albanezi, în care se exprimă dorinţa, ca Albania sĕ fie alipită la Austria. În raporturile mele personale cu Albanezii în călĕtoriile, ce le-am întreprins mai mult cu scopuri linguistice, n'am putut evita de tot convorbiri politice dar', se înţelege că m'am abţinut dela ori-ce agitaţiuni politice; deci împregiurarea, că 'mi-s'a adresat acest act, este numai o dovadă a încrederii onorifice, ce îmi arată Albanezii, sciind că mĕ interesez de limba şi istoria lor. Acest document nu e lipsit de interes pentru situaţia actuală din Peninsula-Balcanică şi de aceea îl dau acì în următoarele:

„Luându-se în seamă starea actuală politică şi intelectuală a Albanezilor şi mai ales caracterul lor năprasnic şi rĕsboinic, ei cu greu se pot administra înşişi cu succes. Dacă Albania, care, după cum arată istoria a avut în vechime ca şi în timpurile mai noue individualităţi foarte marcante, cu numĕrul locultorilor sei ca de trei milioane suflete, ar primì nisce condiţiuni politice regulate, ar putè devenì foarte folositoare pentru progresul umanităţii în Europa şi în special în Orient. Căci Albanezii au adus serviţii însĕmnate Românilor, apoi în timpurile mai recente Turcilor. Şi la liberarea Greciei la 1821, Albanezii creştini au contribuit în măsură considerabilă; e de regretat însĕ, că istoriografia grecă amestecă pe eroi nefăcênd deosebire între Greci şi Albanezi. Albania s'a supus năvălirii Otomanilor cea din urmă dintre toate popoarele balcanice şi a putut sĕ scape pe trei unghiuri ca loc de refugiu al libertăţii: ţeara Miridiţilor, Sale şi Chimara, fără sĕ pomenim şi de Mani, unde deasemenea locuiesc mai mulţi Albanezi, decât Greci. În afară de Albania propriu ḑisă elementul albanez e aşa de numĕros în Grecia, Epirul de sud, Macedonia şi aiurea, încât limba de aḑi a Grecilor nu e decât o curată traducere a fraselor albaneze.

Albania a fost supusă ca un popor compact şi deja un cuceritor turc destinase pe Skenderbey de rege al Albaniei. Dacă acum diplomaţia are de gând sĕ o îmbunătăţească, dând fie-cărei puteri învecinate o bucată, nu numai că această politică ar fi un ce neiertat, dar' ar crea o împreunare monstruoasă, cum ḑice un proverb, făcênd pe ţap păzitor leului, de unde ar resulta pentru un timp anarchie şi caos, cum arată exemplele din timpul mai recent.

Mijlocul mai potrivit pentru desvoltarea Albaniei nordice şi sudice unite, ar fi protectoratul Austriei. Guvernul expert şi viguros al acestui stat, după tradiţiile sistemului seu, n'ar tinde sĕ desnaţionaliseze Albania, ci înainte de toate ar întemeia pretutindeni în ţeară scoli în limba naţională spre a o cultiva şi civilisa deplin şi lesne. Apoi Austria ar fi în stare sĕ ridice agricultura, industria şi comerciul, încât această ţeară prea fertilă, ce şi altfel are mulţime de calităţi naturale, sub un guvern bun şi tare ar devenì un al doilea raiu. Afară de aceasta acest mijloc ar restabilì şi echilibrul adevĕrat între popoarele balcanice şi ar forma un bulevard minunat contra panslavismului. Aceasta e părerea multor Albanezi prevĕḑĕtori, moderaţi şi independenţi“.

Din Bănat.

De lûngă **Timiş**, în Noemvrie 1885.

Mai cu seamă pentru a înmulţì braţele muncitoare pe întinsele noastre şesuri mănoase, pentru a sporì poporaţiunea foarte rărită prin deosebitele boale lipicioase, prin desele bătălii îndelungate şi sângeroase cu Turcii, ba chiar şi prin răpirea şi exportarea în Turcia de foarte mulţi bărbaţi, femei şi copíi, cu care, parte se împoporau locurile părăsite de creştinii din Turcia însaşi, parte se înmulţiau şirurile ianicerilor înfricoşaţi, s'au adus la noi în aceste părţi ale Bănatului, precum sciţi, numĕroşi coloni francezi.

Însĕ, durere, partea cea mai mare din acesti coloni sîrguincioşi fiind prea puţini la numĕr, prea puţin spriginiţi faţă cu preponderantul element roman şi a mulţimii de imigranţi germani, la ce trebue sĕ mai adaugem şi curentul germanisător al timpului Iosefin, cu timp colonii fran-

---

Foiţa „Tribunei.“

Hermina.

I.

Tapetele albastre ale camerei aşeḑate în primul etagiu al unei simple zidiri de peatră, ce se ridica la picioarele unei coline, reflectau ultimele raḑe ale soarelui ce apune. Pe treptele de sub streşină, un mare câne Terre-Veuve îşi întindea picioarele mĕtăsoase, aerul era apĕsător, şi albinele sbârnăiau împregiurul stupilor.

O lungă alee de plopi se întindea dela casa şinguratică până la biserica satului, aşeḑată la câţîva chilometri mai departe; la dreapta acestei alee apa albăstrie a rîului se tăvălia încetişor de-alungul povîrnişului, şi amurgul auriu al serii mai atingea micile valuri, care alergau încoace şi încolo pe suprafaţa apei încreţite de adierea unui vênt călduţ.

Pace, lumină, mărire, sûnt cele trei cuvinte, măreţe scrise în fruntea acestei pagine a naturii; pagină, în care se găsiau întrunite ca din plăcere toate splendorile şi armoniile ei.

Tinĕrul om răzimat pe fereastra acestei camere este ultimul detaliu dat acestui tablou, pe care îl complecta luminându-'l cu frumseţa omenească. Fruntea lui, aplecată pe mâna stângă, era lată şi înaltă, însemnată de măreţe gândiri, şi ochii lui negri, care umbriau o peliţă melancolică, păreau a fi fixaţi asupra unui punct al paysagiului. Profilul lui marcat şi conturul buzelor, arĕtau o voinţă hotărîtă unită cu o inteligenţă rară, şi când un suris venia câte odată de-'i lumina întreaga fisionomie, farmecul lui era atrăgĕtor!

Eşind deodată din această contemplare, el scoase din sîn o scrisoare, pe care o mai reciti; fruntea lui îngălbenì, apoi ducênd hârtia la buzele sale, el grăì: Mĕ voiu duce mâne, da, mâne . . . şi pe urmă . . . o Dumneḑeul meu, fie voia ta, mai adause, privind cu un lung oftat cerul!

Stelele scânteiau acum pe bolta întunecoasă a cerului, şi un vênt mai rece îndoia vêrful plopilor.

O chemare venită din lăuntrul odăii îl trezì din visările lui. Îl chemau la cină . . . El tresărì, îndoì scrisoarea deschisă, şi coborî încetişor scara vechiei locuinţe.

Laşi ca lumea sĕ te aştepte, Scarlat, îi ḑise un glas dulce. Ridicând ochii, vĕḑù pe mamăsa, care îi zimbia; se aşeḑà lûngă ea, la measa familiei, nu departe de surorile sale, amĕndouĕ mai în vêrstă ca el; un frate şi o tinĕră verişoară orfană mai complectau unicul cerc familiar. Era un locaş modest şi simplu acela, unde tinĕrul despre care vorbim, a putut sĕ-'şi câştige la fiecare întoarcere la caminul părintesc, pacea şi acea căldură a inimii, care face pe multe fiinţe nenorocite, şi care lipsind, lasă cu toate acestea în sufletul nostru un simţemênt de nenorocită golătate.

Vorbirea la measă a fost de o veselă intimate; toate aceste suflete cunosceau suferinţa aceluia, pe care îl adorau, dar' o respectau, şi căutau pe cât se poate sĕ-'l scoată pe o clipă din aceea stare sufletească.

Cina fù terminată, şi cu toţii făcură rugăciunea de seară înaintea resticnirii. De astădată rugăciunea o rostì Scarlat, şi sfintele cuvinte, cadenţate prin vocea lui sonoră bărbătească, atinseră toate inimele. Printr'un semn, făcù pe mamă-sa sĕ înţeleagă, că doresce sĕ rĕmână cea din urmă; ea rĕmase, atunci, îngenunchiând în faţa ei, îi ḑise cu o voce joasă: Mamă, am luptat, am plâns, m'am rugat mai cu seamă, mĕ voiu duce mâne la ea, ca sĕ aud din gura ei confirmarea amorului nostru, şi pe urmă faţă în faţă cu tatăl e i, îi voiu ḑice: nu o voiesc decât pe ea, sûnt un fiu al lui Christos, ea este femeia ce 'mi-am ales, dà-'mi-o fără fricĕ, o voiu adora-o în toate ḑilele vieţii mele, sciu că ea deasemenea mĕ iubesce şi nu mai întârḑia a ne face fericiţi! . . . . .

Muma-sa îl ascultà fără a ḑice un cuvênt, o îngrijire mare se oglindì în faţa ei. Dar' dacă cu toate acestea, el va refusa — grăì dînsa?

— Dacă refusă, rĕspunse el, pecând suspinuri îi înecau vocea, dacă refusă, atunci scii bine mamă, că mĕ întorc la Dumneḑeu. Voiu fi preot, căci 'ţi-am mai spus: Ea sau Dumneḑeu!

— Îl voiu ruga eu pentru tine, fiiul meu, şi sărutându-'l pe frunte, ea părăsì odaia, întorcêndu-se încă odată, ca sĕ-'l vaḑă.

(Va urma.)

Popoarele Ardealului în agricultură, industrie şi comerciu.

(Studiu etnografic-economic de Ioan Hintz.)

Saşii.

(Urmare din n-rul 249.)

Din timpurile vechi, când Saşii apar ca oase înfloritoare de diligenţă industrială şi comercială între popoarele străine de ori-ce industriă propriă dela Dunărea-de-jos şi de mijloc, ei s'au susţinut până astăḑi pe terenul principal al industriei, prin oraşe şi opide, întrecêndu-le pe acest teren pe celelalte popoare conlocuitoare.

Ca popor industrial ei au fost în trecut pe o treaptă cu mult mai înaltă decât astăḑi. Sĕ marcăm acest trecut glorios prin câteva şire.

Istoria popoarelor enarează cum au trecut industria şi arta din Grecia şi Asia în Italia şi de acì în Germania, Flandria, Brabant, Olandia şi Anglia. În Ungaria industria şi arta s'au adus din Germania şi Flandria. Chiămarea Germanilor, Flandrezilor şi a Italienilor singuratici, s'a început încă sub domnia lui Stefan I.

În secolul XII cruciadele, cari au trecut de două ori prin Ungaria, au încuragiat emigraţiunea în masse. Din un loc au emigrat oamenii pentru-ca sĕ-'şi caute o plată mai bună; în celalalt loc au fost primiţi cu bucuriă pentru-ca sĕ se lăţească sciinţa şi dexteritatea lor.

În Ungaria se simţia pe acel timp (sec. XII) lipsa de industriaşi şi pricepĕtori în cultivarea

cezi de confesiunea rom.-cat. perdêndu-'şi limba, 'şi-au perdut şi naţionalitatea şi s'au contopit partea cea mai mare chiar în Germanii rom.-cat. de pe aici. Ce noroc ar fi pentru noi Românii bănăţeni, dacă în Bănat ar trăi şi acuma compacţi numai vr'o câteva mii de Francezi cu datinele şi limba lor viuă, — într'o formă cum aveţi în fundul regesc din Ardeal inteligentul şi sîrguinciosul element săsesc-german. Poate atunci Francezii s'ar mai interesa şi de noi în Ungaria, nu numai de camcanul dela Kecskemét.

Un astfel de colonist francez este şi episcopul Bonnaz, însĕ fără a-'şi fi perdut inima franceză. Sĕ nu vĕ surprindă că petrec bucuros la un astfel de prelat şi cap bisericesc. O fac cu închipuirea sĕ aflu oareşi-care alinare a durerii ce mĕ roade la inimă, vĕdêndu cum unii din puţinii nostri capi bisericesci, în toată privinţa, sûnt aşa de departe dela ceea-ce ei ar trebuì sĕ fie şi sûnt chiămaţi sĕ fie pentru biserica şi sângele lor în aceste timpuri furioase. Nu cred sĕ gresesc afirmând că de avea biserica creştină pe timpul persecuţiunilor păgâne tot astfel de prelaţi ca unii din ai nostri cu inima de hârciog, apoi mai că nu scriam aḑi 1885 ani cristiani...

Însĕ eată de abia acum vin sĕ încep a scrie ceea-ce a trebuit sĕ scriu numai decât la început, în prima mea epistolă; sĕ pun un aşa numit temeiu, pentru-ca sĕ fie cu atât mai bine şi mai cu înlesnire pricepute cele ce-'mi propusesem a împărtĕşì despre trebile şi mişcările popoarelor şi naţiunilor din ţeara noastră a Banatului.

Nu 'mi-a fost intenţiunea, însĕ 'mi-se pare c'o păţesc ca scriitorii germani cei mari, de tot mari şi prea pricopsiţi. Ori poate că ocupându-mĕ mult cu ei, fără sĕ fiu simţit, s'a lipit de mine năravul lor cel erudit. Înainte de a se apuca de treaba trebei, de sîmburele lucrului, mulţi, dacă nu toţi, din acei scriitori s'aruncă în meditaţiuni şi excursiuni filosofice, istorice, astronomice, scriu despre frunḑă şi iarbă; mai dau de vre-o câteva ori roată împregiurul sîmburelui, tocmai ca mârtanul împregiurul blidului cu păsat; umplu tomuri şi volumuri cu preumblările lor şi când dau sĕ dee de adecă, sûnt obosiţi şi resultatul e ca deobşte un: *parturiunt montes*....

Însĕ bine că 'mi-au venit Nemţii în minte, ei m'au trezit sĕ fiu mai atent, sĕ nu o păţesc ca ei şi sĕ nu 'mi-se arunce în ochi ḑicala Românului bănăţean despre Sêrbi: „Cine a mai vĕḑut cal verde şi Sêrb cu minte“.

Românul nostru de aici cunoasce prea bine pe Sêrb, nu de aḑi de ieri, ci decând a trecut Dunărea şi s'a încuibat aici pe pământul Românilor, tocmai aşa cum cunoasceţi d-voastre pe Ungurii şi Saşii din Ardeal. Din această pricină prea firească de abia are Românul vre-o ḑicală greşită sau nepotrivită. Astfel ḑicala Românului şi faţă cu Sêrbii din Bănat este mult cumpenită, coaptă de multe timpuri şi păţenii, este deplin nimerită.

În temeiul acestei ḑicăli nici nu-i mirare, dacă Românii gr.-or. cu toate sinoadele, congresele, delegaţiunile şi comisiunile, n'au putut ajunge la nici o frunḑă verde în afacerile despărţirii ierarchice. Românii cuminţi tac şi flămênḑesc, Sêrbii într'o urechiă tac însĕ şi se îndoapă din averea română. Cine-i oare mai cuminte astăḑi, cel ce dă sau cel ce mănâncă şepte pâni? La începutul despărţirilor Sêrbii, simplu au aruncat, *brevi manu* în faţă, pe Românii gr.-or. din biserica lor română din suburbiul Fabric al Timişoarei dimpreună cu popă, dascăl, cantor şi ciaslov, şi s'au pus ei în stăpânirea casei lui D-ḑeu; eară Românii cu dreptul în busunar au tăcut şi 'şi-au zidit altă biserică nouă din punga lor, şi tac şi acuma, şi de vor mai tăcè încă mult, apoi pot tăcè cu totul. Eată deosebirea în cele bisericesci între cuminţia Românului şi între a Sêrbului din Bănat.

Însĕ poate că Românul speculează altcum. Poporul sêrbesc de aici, fără îndoială este bun lucrător şi gros la ceafă, însĕ cu mult mai sângios, mai pripit şi cu mult mai puţin îndelung răbdător decât Românul. Într'altele seamănă cu Saşii, despre care am cetit şi am experiat în călĕtoriile mele, că deşì le place a trăi bine, cu pâne albă, cu gâscă friptă, cu ploscuţa cu vin, totuşi nu numai că nu sporesc, şi din deceniu în deceniu, din an în an scad, numĕrul poporului se împuţinează, ci dacă dă de rĕu, dacă apucă de sărăcesce odată, apoi nu mai este în stare a se pune în picioare. Tocmai în aceleaşi condiţiuni se află astăḑi şi Sêrbii dela noi.

În Timişoara d. e. este o catedrală şi o reşedinţă astăḑi sêrbească, în piaţa mare, de noi ne-am bucura, dacă metropolia noastră ar avè aşa una în Sibiiu, şi dacă am scì că într'însa pontifică un metropolit, nu Roman, ci Român. Însĕ aceasta sêrbească, pe cât e de frumoasă şi bogată, pe atât e de goală şi săracă de credincioşi. La sĕrbători de frunte trebue sĕ se recuire din depărtări mari asistenţa necesară de preoţi sau chiar de protopopi, căci aproape nu-i nimic sêrbesc. Catedrala plină este numai în sĕrbători mari, când se adună publicul străin de toate seminţiile pentru-ca sĕ admire ceremoniile episcopale şi sĕ asculte cântările corului asemenea străin, plătit şi compus din toate limbile. De seminar, teologie, preparandie, etc. nici vorbă nu poate sĕ fie.

Aceasta e diecesa sêrbească gr.-or. a Timişoarei. Aproape întru nimic nu se deosebesce de ea diecesa sêrbească gr.-or. a Verşeţului, vĕduvită aḑi cu moartea marelui romanofag Kengyelatz. *Wie gewonnen, so zerronnen*, pot ḑice fraţii Sêrbi cu privire la averile şi bunurile smulse şi smâncite de sub talpa opincei române. Ear' noi ḑicem: apa trece, petrile rĕmân.

Nu cu mult mai bine stau aḑi trebile politice ale Sêrbilor. Însĕ despre aceste, cu altă ocasiune, când ne vom ocupa şi de faimoşii Şvabi ai nostri. ?

Cronică.

Censură de epistole. Redactorul „Luminătorului“, dl Paul Rotariu, a fost invitat sĕ deschiḑă o epistolă primită din România înaintea judelui dela tribunalul de acolo. Epistola conţinea un manuscript inofensiv destinat pentru foişoara „Luminătorului“.

*

„Timişana“ institutul nostru de credit şi de economii din Timişoara — scrie „Luminătorul“ — din ḑi în ḑi tot mai mult progresează bucurându-se de o reputaţiune bună şi de călduros sprigin din partea onor. public. Din bilanţul lunar de pe luna trecută, se vede cumcă depunerile în această singură lună se urcă preste 10,500 fl. v. a., ear' preste tot se vede că banii depuşi deja fructifică toţi. Sûntem autorisaţi a intona, şi o facem cu bucurie, ba chiar cu recunoscinţă din partea institutului, faţă cu venerab. consistor din Arad, că dînsul a premers cu exemplu bun, depunênd din fondurile ce-'i stau la dispoşiţiune câteva mii la „Timişana“ spre fructificare, şi promiţênd că încă va mai depune. Credem că acest frumos exemplu va servì de îndemn şi comunelor noastre bisericesci din apropiere, că capitalele lor, ce le au pe la alte institute, sĕ le depună cel puţin în parte la „Timişiana“. Aceasta o pretind şi interesele noastre binepricepute naţionale, ca adecă capitalele noastre sĕ se întrunească şi sĕ producă folos tuturora; întâiu profitează cei ce depun capitalele, fiindcă „Timişana“ plătesce cele mai mari procente după depuneri; din dividende: cu cât ele vor fi mai mari, cu atât mai multe venite au acţionarii, cari ear' sûnt Români; prin capitalul de acţiune se ajutură eară poporul român, care împrumutând îşi scutesce averea şi 'şi-o sporesce. Chiar în ḑilele acestea au expirat mai multe termine dela împrumuturile cambiale ale institutului şi constatăm cu bucurie, că toate incurg regulat, dovadă că „clientela“ e bună, împrumuturile sûnt solide! Toate acestea produc deja până acum efectul lor, ce se manifestează prin aceea, că necontenit ni se ivesc cumpĕrători la „acţiuni“, dar' de vêndut n'ar vinde nime nici pentru lume! Cu ocasiunea terminului de plătire din 15 Octomvrie nici un unic acţionar n'a întrelăsat a plăti ratele! Sĕ trăească „Timişiana“ noastră!

*

O leacă de poveste. „Budap. Tagblatt“ primesce următoarele rînduri: „În unele foi oficioase cetesc spre marea mea uimire, că sĕ nu se mai fi întêmplat până acum, ca un ministru sĕ fi fost ḑece ani la cârmă. Bine, d-lor! Voiu sĕ vĕ povestesc unele fapte, care au sĕ dovedească, că voi nu aveţi dreptate. Faimosul Valpole a fost la cârmă dela 1721—1742, deci 21 de ani, Guizot cel urgisit a fost 12 ani ministru şi cel mai nepopular ministru în Ungaria Alexandru Bach s'a bucurat de portfoliul seu dela 1849—1859, deci 10 ani, ca sĕ fiu adecă precis 10 ani şi 23 de ḑile. Aceste exemple dovedesc, că cualităţile unui ministru-president nu stau de loc în raport cu durata guvernării lui şi că asemenea conclusiuni stau toate în contraḑicere cu adevĕrul istoric. Un neconciliabil“.

*

Székula Akos agentul „Adriei“ a întreprins în cercul lui de activitate o colectă extinsă în favorul „cultur-egylet“-ului. Până acum a exmis 300 de coale de colectare. Avis Românilor, care îşi fac treabă cu „Adria“.

*

Episcopul Strossmayer a fost în Viena primit în audienţă decătră Maiestatea Sa. Alaltăieri a sosit la Agram şi a avut o întrevorbire mai lungă cu banul Croaţiei. Episcopul Strossmayer are de gând sĕ rostească un discurs solemn cu prilegiul sĕrbării iubileului de 50 ani al renascerii literaturii croate. Academia croată de sciinţă va serba acest iubileu la 17 sau 18 Noemvrie a. c.

*

Patru câştiguri a făcut un locuitor din Caşovia la tragerea losurilor exposiţiunii. E de tot curios, că norocosul chiar numai pe acele patru losuri le-a avut, făcênd deci cu fie-care los câte un câştig. Nu e însĕ de invidiat, deoare-ce toate patru câştiguri fac la olaltă numai 40 fl. Precum se vede, nu e totdeauna o norocire — sĕ ai noroc.

*

Portretul unei Românce în America. Pictorul Gustav Gaul a pregătit un portret al lui Richard Wagner pentru exposiţia din America. Ḑiarele vieneze ne spun că pictorul Gaul a pregătit tot pentru exposiţia din America şi un portret al unei Românce frumoase, îmbrăcată în costumul ei pitoresc naţional. Ca model a luat pe o noviţiă în artă din Viena.

*

Tîrgul de vite din Turnu-Severin. Proiectul privitor la înfiinţarea unui tîrg de vite la Turnu-Severin e gata şi a fost înmânat ministerului domenielor din România. Proiectul a fost cu totul preschimbat de d-nii Lupulescu şi Beleş, după călĕtoria ce făcuseră prin Austria şi Francia pentru a studia tîrgurile similare.

*

Scoala practică de agricultură dela Păncesci-Dragomiresci, judeţul Roman (România), s'a inaugurat Duminecă, fiind de faţă şi dl ministru Stolojan.

*

Un document românesc important. Dl V. A. Urechiă a descoperit în archiva episcopiei dela Roman un autograf foarte important al lui Miron Costin, vestitul cronicar.

Varietăţi.

(Ḑiare pentru orbi.) Există în Francia două ḑiare scrise în special pentru orbi: Valentin Hany şi Louis Braille.

Cel dintâiu este tipărit cu litere vulgare şi sĕ adresează către directori şi orbi, către părinţii copiilor orbi şi în fine către toţi cei ce se interesează do cei patruḑeci mii de orbi francezi.

Al doilea, tipărit în relief, după ingenioasa sistemă a orbului Louis Braille, se adresează chiar către orbi şi este împărţit în două părţi.

Cea dintâiu dă cetitorilor sei digitali toate informaţiunile speciale, toate sfaturile, etc., cari pot sĕ le fie folositoare şi pe cari n'ar putè sĕ le găsească aiurea; a doua, intitulată: suplement literar, scientific şi musical, permite orbului deja instruit de a fi în curent despre mişcarea intelectuală şi artistică fără ajutorul vre unui cetitor.

Valentin Hany este rĕspândit în lumea întreagă; este cunoscut de specialistii din St. Petersburg, precum şi de cei din Rio-Janeiro, Malbourne, Londra, etc., etc.

Louis Braille este în special primit decătră orbii francezi şi cari vorbesc limba franceză, are abonaţi în Belgia, Elveţia, Germania şi Canada.

Directorul acestor publicaţiuni, dl Manrice dela Sizeranne, este şi dînsul orb.

(Cholera găinilor.) Boala găinilor, căreia 'i-se dă numele de choleră, n'are nimic de a face cu cholera oamenilor.

Ori-ce găină fiind atacată de această boală, moartea ei este ca şi sigură, de aceea trebue alergat la oare-cari mijloace de apĕrare, care sûnt: se dă găinilor un amestec de cartofi ferţi şi ovĕs, care amestec se lasă sĕ se acrească puţin, mâncarea se pune în nisce străchini făcute din lemn de sorb sau de păducel, din care găinile mănâncă cu multă lăcomie. Se ḑice, că s'au obţinut bune resultate şi cu o infusiune de muguri de brad puţin săraţi. Adăugarea de substanţe feruginoase, în vasul din care beau găinile, produce de asemenea resultate folositoare şi se recomandă apă feruginoasă din locuri mlăştinoase. Se mai poate face usagiu cu profit de o soluţiune prea intensă de permanganat de potasă, sau de accid fenic, exalaţiunile accide fenice, dau servicii reale; după-ce s'a curăţit bine coteţul găinilor, şi după aceea sĕ se spoească părepţii cu accid.

Un tratament igienic dă totdeauna bune resultate; când s'au ivit boale, numai decât trebue schimbată locuinţa găinilor, şi a le lăsa sĕ doarmă în aer liber. Pasĕrile moarte trebue bine îngropate în pământ şi coteţul desinfectat, şi dacă nu se va putè e de preferat a se construì un alt. Pentru a evita boala, trebue a se da în toate ḑilele la fiecare găină, la interval de 4 oare, o lingură de ciorbă, care este făcută din 1 litru de apă, în care se pun 25 miligrame de arseniat de sodă. Boala se poate propaga şi prin transportarea găinilor atinse de boală dela un loc la altul.

---

vinului şi lucrarea de mine. Aceste culturi precum şi înfiinţarea de oraşe şi cultivarea agrilor nu erau nicăiri aşa în floare ca în ţinuturile dela Renul-de-mijloc până către Ţerile-de-jos.

De acì 'i-au chiămat regii Ungariei şi respective Geza II pe acei inmigranţi, cari au venit în secolul XII din ţeara industriilor — şi în secolii următori *hospites flandrenses* numiţi mai târḑiu Ţipţeri şi Saşi ardeleni au creat era industriei ungare şi a ordinei cetăţenesci de stat.

În această direcţiune ei au urmat procedura din Germania. Ei au întrodus în oraşe şi opide asociaţiunea de industriaşi, adecă unirea de industriaşi, cari practisează în acelaşi loc aceeaşi industrie şi au organisat brezlele ţinênd seamă de problemele rĕsboinice, cari li s'au dat, adecă ca corporaţiune de arme. Tot astfel au organisat Saşii coloniile de industriaşi în Ardeal în consonanţă cu constituţiunea în industrie şi comerciu urmând exemplul oraşelor hanseate, cu atât mai vîrtos că ei erau îndatoraţi a-'i urma regelui în suita armatei ca o corporaţiune unită şi din această causă trebuiau sĕ-'şi întocmească administraţiunea lor cetăţenească în mod cât se poate mai unitar.

Pe o astfel de basă s'a desvoltat industria Germanilor din Ardeal cu deosebire în secolul XIV sub regele Ludovic I ajungênd în floare. Saşilor industriaşi li s'a dat favorul, scutul bine priceput al marelui rege Ludovic. Aceasta le-a oferit stavila şi mântuirea în contra vămilor de tîrg ale clerului înalt şi ale nobilimii şi în contra privilegiilor de antrepou ale oraşului Buda.

Am ajuns acum în periodul care formează timpul de gloriă al activităţii industriale şi comerciale a Saşilor. Acì avem dindemână mai multe documente istorice privitoare la constituţiunea, înălţimea şi cuprinsul acestei activităţi. Ranzau, ambasadorul neapolitan prelângă curtea regelui Matia raportează: „Ardealul produce vinuri şi soiuri de bucate bune; oamenii posed talente multe şi excelente, îndeosebi însĕ isteţime şi destoinicie în cele ce se pregătesc cu mâna. Tot ce se află în regatul ungar vrednic şi excelent în manufacturile nobile şi frumoase şi din aşa numitele arte mechanice, posed exclusiv Ardelenii“ *). Aceasta a putut-o atesta el şi alţii, cari au vĕḑut şi admirat.

Din certele, despre care vorbesc vechile documente ale Saşilor, uniţi în organisaţiune industrială deopotrivă, din Sibiiu, Cluj, Braşov, Bistriţa, şi alte locuri ale Ardealului din causa vămilor şi taxelor de tîrguri, ce pe nedrept li se luau în ţeară, resultă, că ei transportau productele lor industriale şi agronomice în toate pieţele interioare şi preste graniţele ţerii în Austria şi Boemia, în Levant până la Smirna, în Germania, Polonia ş. a. Autorul ne dă apoi un decret regal dela 1478, prin care se hotăresc vămile puse pe articolii industriali ai „oaspeţilor germani din Ardeal“.

*) Ranzau vorbesce dar' de *„Ardeleni“!* Red. „Trib.“

În acest period de splendoare, care a ţinut de pe timpul lui Ludovic I până la finea secolului al XV a activităţii industriale şi comerciale săsesci în Ardeal şi în Ungaria, preste tot, se ivesc semnele caracteristice, care arată tăria şi mărirea internă la Saşi. Oraşele germane din Ardeal, bogate în industriă, organisară asociaţiile lor deosebite. Spre acest scop aveau organul lor potrivit în aşa numita adunare a universităţii în Sibiiu. Din tractările ei vedem, că la finele sutei a 15-a marele ţeh al fabricanţilor de seceri în Cisnădie, în mai multe locuri acela al fabricanţilor de puşci şi de praf de puşcă, în comuna Şeica-mare al turnătorilor de cositor se asociară la celelalte ţehuri. Oraşele conducĕtoare Sibiiu şi Braşov posedau turnătorii de tunuri şi numĕroşi lucrători dibaci de metale, cari fabricau pentru armata regelui armele şi echipamentele, ba îşi construiră fortificăţiile lor propii provĕḑêndu-le cu armele necesare.

Saşii întrebuinţau mĕsuri şi ponduri de o potrivă, aşa că regele printr'o ordinaţiune din anul 1489 stabilì, ca de acì înainte pentru toate oraşele şi opidele, fie regesci sau alte lucruri sĕ fie valabile aceleaşi mĕsuri de lungime şi de greutate, ce se întrebuinţează în cele şepte şi două scaune ale Saşilor şi în Ţeara-Bârsei (Braşov). Dela Saşi s'a primit ordinea generală a tîrgurilor şi depositelor pentru întreaga monarchiă. (Va urma.)

Director: **Ioan Slavici.**
Redactor responsabil: **Cornel Pop Păcurar**

Extrase din foaia oficială.

Licitaţiuni:

28 Ianuarie 1886: Realităţile lui Dusan Ajvaz din Chichinda-mare, decătră tribunalul de acolo.

16 Decemvrie: Realităţile lui Nicolee Buta din Cerna, decătră jud. cerc. din Ciacova.

— 17 Noemvrie: Realităţile lui Stefan Nicota din Finlac, jud. cerc. din Aradul-nou.

— 19 Ianuarie 1886; Realităţile lui Ioan Reiner din Braşov, trib. de acolo.

— 19 Ianuarie 1886: Realităţile lui Emil Paul Petrovits din Becicherecul-mare, tribunalul de acolo.

— 2 Decemvrie: Realităţile lui Lazar Zacharievics din T.-Becse, decatră trib. din Becicherecul-mare.

— 14 Decemvrie: Realităţile comunei Ţelina, decătră jud. cerc. din Cohalm.

— 10 Decemvrie: Realităţile lui Iuon Balint din Cerna. decătră jud. cerc. din Ciacova.

— 25 Noemvrie: Imobilele lui Jacob Königstein trib. din Sătmar.

Edicte:

A se insinua pretensiunile:

— la rămasul după Gottlieb Haltrich din B.-Prund, trib. din Bistriţa;

— la rămasul după Alexandru Ciucur din Gurahonţ, jud. cerc. din Butin;

— la rămasul după Maria Mariş mărit. Creţ din Szakács, jud. cerc. din Butin;

— la rămasul după Stan Mariş din Szakács jud. cerc. din Butin;

— la rămasul după Anton Rus din Radvány, jud. cerc. din Beszterczebánya.

Economic.

Târgul de rîmători în Steinbruch. În 11 Noemvrie n s'a notat: unguresci bătrâni grei 42.1/2 cr. până 43.1/2 cr. unguresci grei, tineri 44.1/2 cr. până 45.1/2 cr., de mijloc 45.— cr. până 46.— cr., uşori 47.— cr. până 48.— cr., marfă ţerănească, grea 43.— cr. până 44.— cr., de mijloc 44.— cr. până 45— cr., uşoară 46.— cr. până 47.— cr., românesci de Bakony, grei —.— cr. până —.— cr., transito de mijloc —.— cr. până —.— cr. transito uşori —.— cr. până —.— cr., transito sèrbesci grei 45.— cr. până 46.— cr., transito de mijloc 46.1/2 cr până 47.— cr., transito uşori 49.— cr. până 49.1/2 cr., îngrăşaţi cu ghindă —.— cr. până —.— cr. per 4% cumpeniţi la gară.

Cursul la bursa de mărfuri din Budapesta

dela 12 Noemvrie st. n.

Grâu (din Banat): 72—73 Kilo fl. —.— până —.— 74—79 Kilo fl. —.— până —.—, (lângă Tisza) 72—74 Kilo fl. —.— până —.—, 74—79 Kilo fl. 7.70 până 8.10, (de Pesta) 72—74 Kilo fl. —.— până —.—, 74—79 Kilo fl. 7.60 până 8.—, (de Alba-Regală) 72—74 Kilo fl. —.— până —.—, 74—79 Kilo fl. 7.70 până 8.10, (de Bacska) 72—74 Kilo fl. —.— până —.—, 74—79 Kilo fl. —.— până —.—, (din Ungaria de nord) 72—74 Kilo fl. —.— până —.—, 74—79 Kilo fl. 7.25 până 7.75.

Sĕcara (ungurească) 70—72 Kilo fl. 6.40 până 6.55

Orz (nutreţ:) 60—62 Kilo fl. 5.60 până 5.85; (de berărie) 62—84 Kilo fl. 6.20 până 9.—.

Ovĕs (unguresc) 37—40 Kilo fl. 6.25 până 6.60.

Cucuruz (de Banat): dela fl. 5.60 până 5.65; de alt soiu fl. 5.60 până 5.65.

Rapiţa fl. 9.7/8 până 11.—; de Banat fl. 11.5/8 până 11.2/8.

Mălaiu (unguresc): fl. 5.50 până 5.70.

Timpul de furnisare.

Grâu (primăvară) 75 Kilo fl. 8.20 până 8.22 (per Septembre—Octombre) Kilo fl. 7.64 până 7.66.

Sĕcara (primăvară) 69.7/10 Kilo fl. 5.49 până 5.51.

Cucuruzul (Maiu—Iunie) fl. 5.47 până 5.48.

Rapiţa (August—Septemvrie) fl. 10.89 până 10.90.

Spirt (brut) 100 L. fl. 26.— până 26.50.

Cursul pieţei din Sibiiu.

din 13 Noemvrie st. n. 1885.

Hârtie-monetă română	Cump.	8.60	vênd.	8.70
Lire turcesci	„	11.20	„	11.25
Imperiali	„	10.10	„	10.15
Ruble rusesci	„	1.20	„	1.21

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 11 Noemvrie st. n. 1885.

Renta amort. (5%)	Cump.	92.—	vênd.	93.—
„ Rur. conv. (6%)	„	87.—	„	87.—
Acţ. de asig. Dacia-Rom.	„	247.—	„	252.—
Banca naţională a României	„	1100.—	„	1130.—
Împr. oraş. Bucuresci	„	30.—	„	32.—
Credit mob. rom.	„	—.—	„	—.—
Acţ. de asig. Naţionala	„	224.—	„	—.—
Scrisuri fonciare urbane (5%)	„	—.—	„	89.1/4
Societ. const.	„	174.1/2	„	230.—
Schimb 4 luni	„	—.—	„	34.—
Aur	„	13.—	„	14.—

Bursa de Budapesta

din 12 Noemvrie st. n. 1885.

Renta de aur ung. 6%	—.—
„ „ „ „ 4%	97.75
„ „ hârtie „ 5%	90.40
Împrumutul căilor ferate ung.	148.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (1-a emisiune)	96.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (2-a emisiune)	124.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (3-a emisiune)	108.75
Bonuri rurale ung.	103.75
„ „ „ cu cl. de sortare	103.75
„ „ „ bănăţene-timişene	103.75
„ „ „ cu cl. de sortare	103.75
„ „ transilvane	102.25
„ „ croato-slavone	102.—
Despăgubire pentru dijma ung. de vin	97.75
Împrumut cu premiu ung.	118.50
Losuri pentru regularea Tisei şi Segedin	121.—
Renta de hârtie austriacă	82.50
„ „ argint austriacă	82.75
„ „ aur austriacă	109.—
Losurile austr. din 1860	140.—
Acţiunile băncei austro-ungare	860.—
„ „ de credit ung.	285.25
„ „ „ „ austr.	282.—
Argintul	—.—
Scrisuri fonciari a le institut. de cred. şi ec. „Albina“	101.50
Galbeni împĕrătesci	5.94
Napoleon-d'ori	9.98
Mărci 100 imp. germâne	61.75
Londra 10 Livres sterlinge	125.70

Bursa de Viena

din 12 Noemvrie st. n. 1885.

Rentă de aur ung. 6%	—.—
„ „ „ „ 4%	97.95
„ „ hârtie „ 5%	90.50
Împrumutul căilor ferate ung.	148.30
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (1-a emisiune)	97.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost. ung. (2-a emisiune)	124.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost. ung. (3-a emisiune)	109.—
Bonuri rurale ung.	103.80
„ „ „ cu cl. de sortare.	103.80
„ „ „ bănăţene-timişene	103.80
„ „ „ cu cl. de sortare	103.80
„ „ transilvane	102.50
„ „ croato-slavone	102.—
Despăgubire pentru dijma ung. de vin	97.50
Împrumut cu premiu ung.	118.50
Losuri pentru regularea Tisei şi Segedin	121.20
Rentă de hârtie austriacă	82.20
„ „ argint austriacă	82.85
Rentă de aur austriacă	109.25
Losuri austr. din 1860	140.—
Acţiunile băncei austro-ungare	866.—
„ „ „ „ austr.	287.—
„ „ de credit ung.	282.60
Argintul	—.—
Galbeni împĕrătesci	5.95
Napoleon-d'ori	9.98
Mărci 100 imp. germâne	61.75
Londra 10 Livres sterlinge	125.60

5004 — 1885 szb. [211] 2—2

Publicare de licitaţiune.

Sâmbătă în 21 Noemvrie n. a. c. la 10 oare a. m. va avè loc în cancelaria oficiului subsemnat arêndarea dreptului de cârciumărit şi de morărit al comunei **Mohu.**

Preţul de exclamare al dreptului de morărit este 1000 fl. v. a.

Preţul de exclamare al dreptului de cârciumărit este 800 fl. v. a.

Condiţiunile detaliate se pot afla la oficiul de jos.

Sibiiu în 9 Noemvrie 1885.

Oficiul pretorial.

În mica scrisoare „Der Krankenfreund“ (Amicul bolnavilor) sûnt indicate o mulţime de remedii de casă, cari s'au dovedit **în decurs de mulţi ani** ca sigure, şi din această causă merită cea mai călduroasă rocomandare. Fie-care bolnav ar trebui sĕ cetească scrisoarea. Cu deosebire celor ce sufĕr de **podagră, reumatism, oftică, slăbiciune de nervi, anemie,** li se atrage atenţiunea la aceea, că foarte adeseori aşa numitele boale incurabile, se vindecă cu medicamente de casă. Cine doresce sĕ cetească cărticica „**Krankenfreund**“, sĕ scrie o corespondenţă la institutul editor Richter în Lipsca, şi expedarea va urma. Prin aceasta nu se fac spese pentru comandator.

[124] 4—20

De mii de ori probatul medicament de casă

Pain-Expeller

cu ancoră

n'ar trebui sĕ lipsească din o casă.

[212] 1—3 Preţul 50 Pfg.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Noemvrie 1885.

Budapesta—Predeal

	Tren omnibus	Tren accelerat	Tren omnibus	Tren de persoane
Viena		7.15		
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20
Szolnok	11.22	3.51	7.29	9.26
P. Ladány	2.20	5.28	8.27	11.40
Oradea-mare	4.39	6.41		1.28
		6.46	9.37	1.52
Várad-Velencze			9.45	2.—
Fugyi-Vásárhely			9.59	2.11
Mező-Telegd		7.14	10.28	2.34
Rév		7.42	11.36	3.18
Bratca			12.10	3.41
Bucia			12.46	4.01
Ciucia		8.31	1.48	4.26
Huiedin		9.01	3.09	5.08
Stana			3.42	5.27
Aghiriş			4.12	5.50
Ghirbĕu			4.30	6.02
Nedeşdu			4.48	6.24
Cluj	12.05	10.01	5.17	6.43
		10.16		7.03
Apahida	12.31			7.26
Ghiriş	2.16	11.25		8.54
Cucerdea	3.32	11.45		9.43
Uioara	3.41			9.51
Vinţul de sus	3.50			9.58
Aiud	4.25	12.08		10.24
Teiuş	5.10	12.29		10.59
Crăciunel	5.41			11.28
Blaj	6.02	12.57		11.44
Micăsasa	6.40			12.18
Copşa mică	7.—	1.32	5.40	1.01
Mediaş		1.45	6.01	1.22
Elisabetopole		2.06	6.40	1.56
Sighisoara		2.38	7.35	2.44
Haşfalĕu		2.50	8.01	3.02
Homorod		3.48	10.05	4.41
Ágostonfalva		4.19	11.02	5.30
Apatia		4.34	11.37	6.03
Feldioara		4.53	12.32	6.35
Braşov		5.20	1.09	7.14
		5.30	1.50	
Timiş		6.07	2.48	
Predeal		7.30	3.23	
Bucuresci		11.35	9.40	

Predeal—Budapesta

	Tren de persoane	Tren accelerat	Tren omnibus	Tren omnibus
Bucuresci		5.—	7.45	
Predeal		9.45	12.50	
Timiş		10.11	1.40	
Braşov		10.44	2.27	
	6.22	10.51	2.55	
Feldioara	7.01	11.18	3.38	
Apatia	7.33	11.36	4.17	
Ágostonfalva	8.01	11.51	4.47	
Homorod	8.45	12.23	5.42	
Haşfalĕu	10.10	1.19	7.37	
Sighişoara	10.39	1.37	8.21	
Elisabetopole	11.19	2.05	9.05	
Mediaş	11.54	2.25	9.43	
Copşa mică	12.12	2.36	10.02	
	12.37	2.41	6.—	
Micăsasa	12.56		6.20	
Blaj	1.30	3.13	6.59	
Crăciunel	1.45		7.15	
Teiuş	2.34	3.45	7.43	
Aiud	2.55	4.01	8.—	
Vinţul de sus	3.17		8.29	
Uioara	3.24		8.55	
Cucerdea	3.36	4.29	9.04	
Ghiriş	4.11	4.50	9.32	
Apahida	5.36		10.32	
Cluj	5.56	5.58	12.32	
	6.16	6.08	12.59	8.—
Nedeşdu	6.37			8.34
Ghirbĕu	6.53			8.59
Aghiriş	7.08			9.56
Stana	7.34			10.16
Huiedin	7.55	7.14		11.04
Ciucia	8.37	7.43		12.17
Bucia	8.53			12.47
Bratca	9.12			1.21
Rév	9.31	8.22		2.05
Mező-Telegd	10.06	8.48		3.08
Fugyi Vásárhely	10.25			3.39
Várad-Velencze	10.35			3.55
Oradea-mare	10.41	9.13		4.06
	10.51	9.18	10.37	
P. Ladány	12.50	10.38	1.45	5.35
Szolnok	3.06	12.14	5.34	8.22
Budapesta	6.00	2.10	10.05	10.30
Viena	3.—	8.—	6.05	

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren accelerat	Tren de persoane	Tren omnibus
Viena	7.15	11.—	
Budapesta	1.45	8.05	8.—
Szolnok	4.02	11.02	12.00
Arad	7.53	3.37	5.55
		4.00	6.05
Glogovaţ		4.13	6.19
Gyorok		4.38	6.46
Pauliş		4.51	7.—
Radna-Lipova		5.10	7.23
Conop		5.38	7.51
Bêrzava		5.57	8.10
Soborşin		6.42	8.58
Zam		7.14	9.28
Gurasada		7.43	9.56
Ilia		8.01	10.17
Branicĭca		8.21	10.38
Deva		8.47	11.05
Simeria (Piski)		9.40	11.55
Orĕştia		10.10	12.24
Şibot		10.34	12.53
Vinţul de jos		11.04	1.22
Alba-Iulia	6.59	11.31	1.40
Teiuş	7.33	12.05	2.24

Teiuş—Arad—Budapesta

	Tren de persoane	Tren omnibus	Tren de persoane	Tren accelerat
Teiuş		11.09	3.56	5.20
Alba-Iulia		11.56	4.27	5.57
Vinţul de jos		12.20	4.53	
Şibot		12.25	5.19	
Orĕştia		1.19	5.41	
Simeria (Piski)		1.48	6.08	
Deva		2.35	6.39	
Branicĭca		3.04	7.04	
Ilia		3.36	7.29	
Gurasada		3.50	7.41	
Zam		4.25	8.12	
Soborşin		5.09	8.49	
Bêrzava		5.56	9.29	
Conop		6.18	9.49	
Radna-Lipova		6.57	10.23	6.14
Pauliş		7.12	10.37	6.30
Gyorok		7.27	10.52	6.47
Glogovaţ		7.56	11.18	7.17
Arad		8.10	11.32	7.32
		9.—	12.27	8.10
Szolnok		2.39	5.10	12.—
Budapesta		7.10	8.16	2.10
Viena			6.05	8.—

Simeria (Piski)—Petroşeni

	Tren de persoane	Tren omnibus	Tren omnibus
Simeria	6.30	11.50	2.00
Streiu	7.05	12.27	3.23
Haţeg	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşeni	10.43	4.04	6.39

Petroşeni—Simeria (Piski)

	Tren omnibus	Tren omnibus	Tren de persoane
Petroşeni	6.49	9.33	5.28
Baniţa	7.27	10.14	6.06
Crivadia	8.06	10.54	6.45
Pui	8.50	11.37	7.25
Haţeg	9.13	12.17	8.02
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1.35	9.15

Arad—Timişoara

	Tren omnibus	Tren de persoane	Tren de persoane
Arad	6.00	12.55	8.18
Aradul nou	6.25	1.21	8.32
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.51
Vinga	7.19	2.18	9.07
Orczifalva	7.38	2.36	9.20
Merczifalva	7.56	2.53	9.32
Timişoara	8.42	3.40	10.09

Timişoara—Arad

	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren omnibus
Timişoara	6.02	12.25	5.00
Merczifalva	6.26	1.16	5.56
Orczifalva	6.40	1.34	6.07
Vinga	6.52	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.06	2.25	6.53
Aradul nou	7.21	2.54	7.24
Arad	7.53	3.10	7.40

Copşa mică—Sibiiu

Copşa mică			3.02	1.11
Şeica mare			3.30	1.32
Loamneş			3.47	2.01
Ocna			4.09	2.24
Sibiiu			4.26	2.44

Sibiiu—Copşa mică

Sibiiu			10.25	11.47
Ocna			10.46	12.05
Loamneş			11.09	12.29
Şeica mare			11.32	12.50
Copşa mică			11.52	1.07

Cucerdea—Oşorheiu

Cucerdea	4.40	10.00	3.50	12.19
Cheţa	5.10	10.31	4.21	12.50
Ludoş	5.31	10.53	4.43	1.12
M. Bogat	5.41	11.03	4.43	1.22
Cipeu-Iernut	6.18	11.44	5.31	2.03
Kerelő-Sz.-Pál	6.33	12.00	5.46	2.18
Nireşteu	6.56	12.26	6.10	2.45
Oşorheiu	7.15	12.46	6.30	3.05

Oşorheiu—Cucerdea

Oşorheiu	6.34	12.06	8.45	12.25
Nireşteu	6.55	12.27	9.06	12.55
Kerelő-Sz.-Pál	7.16	12.51	9.28	1.24
Cipeu-Iernut	7.37	1.16	9.49	1.54
M. Bogat	8.07	1.50	10.20	2.31
Ludoş	8.21	2.07	10.34	2.46
Cheţa	8.38	2.21	10.51	3.06
Cucerdea	9.07	2.50	11.20	3.40

Simeria (Piski)—Uniedoara

Simeria (Piski)	6.40		
Cerna	7.01		
Uniedoara	7.30		

Uniedoara—Simeria (Piski)

Uniedoara	10.18		
Cerna	10.44		
Simeria (Piski)	11.03		

Ghiriş—Turda

Ghiriş	5.19		10.37	4.16
Turda	5.40		11.04	4.37

Turda—Ghiriş

Turda	8.20		1.41	9.10
Ghiriş	8.41		2.06	10.31

Nota: Numerii încuadraţi cu linii groase însemnează oarele de noapte.

Editura şi tiparul Institutului tipografic, societate pe acţii în Sibiiu, sub responsabilitatea lui **Michail Gerula.**